

KOZMOLÓGIA A L'UDSKÁ EVOLÚCIA TEÓRIA FARIEB

RUDOLF STEINER

GA 91

Teória farieb a svetla VI

9. augusta 1903, Berlín

Keď sa svetelné lúče sviečky odrážajú od objektu, objekt na povrchu vytvára tmavý tieňový obraz. Ak necháme slnečné lúče prechádzať cez lúče sviečky, tmavý tieň sa zmení na modrý, podľa zákona, že tma videná cez svetlo dáva modrú. Zdanlivé farby vznikajú podľa zákona, že svetlo a tma vytvárajú farby na svojich hraniciach, kde sa stretávajú.

Ale samotné oko produkuje farby aj tam, kde objektívne žiadne nie sú. Experiment je možné urobiť s kotúčom, ktorého rôzne kruhy sú z väčšej časti zafarbené na čierne, takže do polovice, ktorá zostala biela, vyčnievajú čierne zuby, ktorých polkruhy sú preto nerovnako dlhé. Ak sa tento disk otáča veľmi rýchlo, objavia sa farby rôznych odtieňov. Pri veľkej rýchlosti mohol disk produkovať všetky farby dúhy. Farby sú okom subjektívne vnímané ako farebné nuansy rýchlymi zrážkami svetla a tmy. Oko si na chvíľu udrží farebné dojmy. Práve dostal bielu farbu a na čiernu nereaguje tak rýchlo, ako si žiada otočené koleso. Čoskoro cez svetlo uvidí čiernu vo všetkých odtieňoch modrej a čoskoro cez čierny dojem uvidí bielu vo všetkých odtieňoch žltej.

Je to preto, že to, čo sa nám teraz oprávnene javí ako farba, sme kedysi skutočne zažili pred nespočetnými obdobiami. Farby, ktoré vnímame v látkach, sú len diferenciácie hmoty; sú živou karmou, výsledkom

práce. *Prána* ich vytvorila tak, že z lúčov svetla vzala všetko, čo potrebovala na spracovanie svojich látok; a tie, ktoré nemohla použiť, odhodila späť a tieto lúče, ktoré látka odhodila späť, ktoré neboli absorbované, sa nám stali viditeľnými ako zdanlivá farba. Napríklad potreboval teplo, absorboval svoje červené lúče a svoje chemické lúče na chemické účely a tie zelené odhodil späť ako zbytočné, a teraz vidíme svet rastlín ako zelený. Objekt sa nám javí ako biely, keď odhodí všetky lúče, ako čierny, keď všetky lúče pohltí. Preto je biely odev vnímaný ako chladnejší a čierny ako teplejší.

Keď človek žil pred nespočetnými vekmi len v *kamiskom* (astrálnom) svete, ešte nemohol považovať veci za oddelené od seba. Bol v nich; spojil sa s nimi. Priamo cítil červenú; prúdilo cez neho ako teplo. A tak, ako spomienka, červená farba prebúdza pocit tepla; modrá a fialová ako farebný antipód vyvolávajú pocit chladu. Mimovoľne, teraz, keď oko vníma farbu, požaduje jej kontrastnú farbu, jej doplnkovú farbu: červená žiada zelenú, žltá indigo atď. Sú to farby, ktoré sa rozpúšťajú do bielej a len také farby lahodia oku, všetky ostatné sú neprijemné.

Estetické pôsobenie farieb je hlboko zakorenené v ľudskej prirodzenosti. To, čo vnímame *kamicky* ako zákonite subjektívne, je spomienka na objektívny zákon vo vonkajšej existencii, na ktorej sa zúčastňuje človek, ktorý si nesie v sebe z čias, keď ešte nebol samostatnou bytosťou, ale jednotou s celým kozmom.

To, čo sa nám teraz zákonite javí ako farba, bolo kedysi skutočne zažité pred nespočetnými vekmi. Farby, ktoré vnímame v látkach, sú len diferenciácie hmoty; sú to živé *kama*, výsledok práce. *Vytvorila ich prána* (životná sila).